

UZAY MEKİKLERİ İÇİN ERKEN BİR EMEKLİLİK Mİ?

Mekik 36. uçuşundan döndüğünde, alanda yine büyük bir coşku ve sevinç yaşıyordu. Peki ama niçin? Dokuz yıldan beri devam eden bu yolculuklara çoktan alışılmış olunması gerekmez miydi? Evet bu soru NASA'da gittikçe daha fazla kişinin kafasını kurcalamaya başladı.

Gerçekten de mekik uçuşları hâlâ rutin olmuş değil ve daha kötüsü yapılan yorumlara göre bu gidişle de hiçbir zaman olamayacak. Sistem bilinmeyen bir "orta yaş" dönemine girdi. NASA üst düzey yetkilileri her şeye rağmen mekiği en mükemmel teknoloji olarak tanımlarlarken, araştırmacılar alternatif projeler geliştirmeye başladılar bile. Bunların arasında paraşütlü kapsüller, daha küçük mekikler ve pistlerden kalkabilen uzay uçakları bulunuyor.

Tabii ki, bu projelerin hiçbirini, Amerika'nın uzay politikası üzerinde bir etkiye sahip değil. Yetkililer, 1990 için 9 uçuş planladıkları halde, ancak 6 uçuş gerçekleştirilebildi. Buna rağmen yine de çok iyimserler. Geçtiğimiz yılın sadece "kötü" bir yıl olduğunu ve sırf bunun için eldeki mekikleri bir kenara atıp, yeni maceralara peşine düşmenin saçmalık olacağını düşünüyorlar. Gerçekten de mekiğin her uçuşu milyonlarca dolara mal oluyor; diğer teknolojilerse geliştirilmek için kendilerine sıra gelmesini bekleyip duruyorlar.

NASA'nın üst düzey yöneticilerinden J.R. Thompson, mekiğin ABD'nin en isabetli kararı olduğunu iddia ediyor. "Avrupa Uzay Ajansı'nın Ariane roketininin 39 fırlatış denemesininin 5'i başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Sovyetlerse dev roketleri Energia'nın bir parçası olan Zenit'le uğraşıp durmaktalar" diyor Thompson ve ekliyor: "NASA, başta uzay uçağı olmak üzere pek çok yeni projeyi de desteklemektedir."

Çeşitli şirketler ve NASA'da çalışan bazı araştırmacılar Amerika'nın uzaydaki geleceği için farklı tasarımlar hazırlıyorlar.

Bunlar içinde en ılımlı olanı, uçak yapımcılarının ticarî uçak tasarımlarını geliştirmeleri gibi, mekiğin tasarımını da daha büyük bir hızla geliştirmek amacıyla yönelik. Houston'daki Johnson Uzay Merkezi'n- de bu amaç için yılda 1-2 milyon dolar harcanıyor. Bu sayede bir gün mekikler devreden çıktığında, onların yerine daha gelişmişlerini koymak mümkün olacak.

Daha ileri bir çaba ise, mekiğin görevlerini iki yeni araca bölüştürmek doğrultusunda. Bunlardan küçük olanı (PLS), uzaya insan ve yük taşıyabilecek, fakat çok daha güvenli ve basit olarak. Büyük olansa ucuz bir kargo sistemi. Bu proje için yılda bir milyon dolar

Bu model uzay uçağı, mekiğin 1/10 ağırlığında olmasına rağmen, iki mürettebat ve sekiz yolcu taşıyabilecek şekilde tasarlanmıştır.

harcanıyor. Langley Araştırma Merkezi mühendisleri, PLS'nin bir modelini yaptılar. Bu model, motorsuz, küçültülmüş bir mekiği andırıyor. Kanatları küçük olmasına rağmen, düz gövde yapısı güvenli bir kalkış için gerekli aerodinamik gücü sağlıyor. Langley'den William Piland'a göre PLS sekiz kişi taşıyabilecek. Uzmanlar aracın yeni bir roket sistemi ve 8-10 yıllık bir geliştirme safhasına ihtiyaç duyduğunu belirtiyorlar. Diğer yandan Johnson Uzay Merkezi'nde de PLS için pek çok tasarım üretiliyor. Bunların arasında eski Apollo kapsülü gibi paraşütlü olanlar ve mermi şekilli araçlar bulunuyor.

Bazı uzmanlarsa Amerika'nın, Avrupa'nın geliştirmekte olduğu Hermes projesine katılması gerektiğini vurguluyorlar.

En radikal girişim ise atmosfer ve uzayda uçabilen bir uçak (NASP) yapma çabası. Proje çok uzun vadeli olmasına rağmen, NASA, NASP'a uzay mekiğinin yerini alacak araç olarak bakıyor. Kimi araştırmacılar NASP'ın daha üstün teknolojilere ihtiyaç gösterdiğini, bu yüzden böyle bir projeye bel bağlamanın doğru olmayacağını belirtiyorlar.

*New Science'den kısaltarak çev.:
Mustafa ÖZTÜRK*

Bizim robot, şimdi de maymun taklidi yapıyor.